

*TÜRK DÜNYASI UYGULAMA ve ARAŞTIRMA
MERKEZİ
HALK SAĞLIĞI DERGISİ*

SALGIN HABERLERİ

Nasıl atıf yaparım

Saglan R. Salgın haberleri. Türk Dünyası Uygulama Ve Araştırma Merkezi Halk Sağlığı Dergisi. 2016; 1(1), 58-62.

Ocak-Ağustos 2016 Salgın Hastalıkları

Ramazan Sağlan

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Halk Sağlığı Anabilim Dalı

Yazışma Adresi: Arş. Gör. Ramazan Sağlan, Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı ABD, Eskişehir, Türkiye

E-mail: rsaglan-64@gmail.com

Geliş tarihi: 31.10.2016, Kabul tarihi: 03.11.2015

Giriş:

Ocak –Ağustos 2016 yılında salgın yapan hastalıklar ve en son salgın yaptıkları coğrafik bölge ve tarihleri verilerek sunulmuştur:

1- Aşı Kökenli Poliovirus Hastalığı (25 Şubat 2016 - Lao Demokratik Halk Cumhuriyeti) Polio, sakat bırakan ve potansiyel olarak ölümcül olabilen bir enfeksiyon hastalığıdır. Virüs, insandan insana esas olarak fekal-oral yolla, kontamine su ya da gıda yoluyla, daha az sıklıkla da oral-oral yolla bulaşır. Poliovirus başta 5 yaş altındaki çocukları etkiler. Tek bir çocuk enfekte kaldığı sürece, tüm ülkelerde çocuklar risk altındadır. Poliovirus, 200 enfeksiyonda 1 geri dönüşümsüz felce yol açar. Felç olanların % 5-10'nun öldüğü rapor edilmiştir (1,2). Hastalık sadece sokak virusuyla değil canlı aşı virusuyla da oluşabilir. Aşı Kökenli Poliovirus hastalığı, 2016 yılında sadece Lao Demokratik Halk Cumhuriyeti'nde görülmüştür.

2- Dang Ateşi (10 Mart 2016 – Uruguay) Dang, enfekte Aedes aegypti cinsi dişi sivrisineklerin ısırması ile insanlara bulaşan viral enfeksiyondur. Dang Ateş'inin küresel insidansı son yıllarda önemli ölçüde artmıştır. Günümüzde dünya nüfusunun yaklaşık yarısı risk altındadır.

Dang Ateş'i için spesifik bir tedavi yoktur, ancak erken teşhis ve uygun tıbbi bakıma erişim fatalite oranını % 1'in altına düşürür (3,4). Dang Ateşi, 2016 yılında sadece Uruguay'da görülmüştür.

3- Elizabethkingia Hastalığı (21 Nisan 2016 - Amerika Birleşik Devletleri) Hastalığın etkeni, Elizabethkingia anophelis isimli bir bakteridir. Bakterinin bulaşma yolu bilinmemektedir. Elizabethkingia cinsi bakteriler dünya genelinde yaygın olarak bulunur. Toprak, nehir suyu gibi doğal ortamlar bakterinin rezervuarlarıdır. Bakteri nadiren insanlarda hastalık yapmaktadır. Konu ile ilgili araştırmalar devam etmektedir (5,6). Elizabethkingia, 2016 yılında sadece Amerika Birleşik Devletleri'nde görülmüştür.

4- Vibrio cholerae Hastalığı (22 Nisan 2016 - Tanzania Birleşik Cumhuriyeti) Kolera, toksijenik Vibrio cholerae'nın O1 ve O139 serovarlarının neden olduğu bir hastalıktır. Kolera, tedavi edilmediği takdirde saatler içinde öldürebilen akut diyare hastalığıdır. Vibrio cholerae, kontamine içme suyu ya da yiyeceklerle vücuda alınabilir. Büyük salgınlar, genellikle su kaynakları ya da yiyeceklerin gıdaların dışkı ile kontamine

olmasındandır. Hastalık bazen kontamine olmuş çiğ veya az pişmiş kabuklu deniz ürünlerinin yenilmesiyle de olur. Güvenli su ve sanitasyon sağlanması kolera ve diğer su kaynaklı hastalıkların kontrolü için kritik öneme sahiptir. Araştırmacıların tahminine göre dünya çapında her yıl 1,4 – 4,3 milyon arasında değişen kolera vakası ve 28,000 ile 142,000 arasında değişen ölüm olmaktadır (7,8). *Vibrio cholerae*, 2016 yılında sadece Tanzanya Birleşik Cumhuriyeti'nde görülmüştür.

5- Zika Virüs Hastalığı (22 Nisan 2016 - Papua Yeni Gine) Zika Virüs Hastalığına, *Aedes* cinsi sivrisinekler tarafından taşınan Zika virüsü yol açar. *Aedes* cinsi sivrisinekler, Dünyada tropikal ve subtropikal bölgelerde Zika Virus Hastalığı dışında üç farklı vektör kaynaklı hastalığın (dang, chikungunya ve sarı humma) yayılmasında da rol oynar. Zika virüsü cinsel ilişki yoluyla da bulaşmaktadır. Zika virüsle enfekte hamile bir kadından gebelik sırasında veya doğumda fetusa virüs geçebilir. Ayrıca kan transfüzyonu veya tükürük, ter, idrar gibi vücut sıvılarıyla temasla da bulaş olabilmektedir (9,10). Zika Virüs Hastalığı, 2016 yılında Fransa Polinezyası, Amerika Birleşik Devletleri (Porto Riko), Guyana, Barbados, Ekvador, Bolivya, Haiti, Fransa (Saint Martin and Guadeloupe), Dominik Cumhuriyeti, Amerika Birleşik Devletleri, Maldivler, Hollanda (Bonaire ve Aruba), Trinidad, Tobago, Saint Vincent, Grenadines, Hollanda (Sint Maarten), Arjantin, Fransa, Küba, Viet Nam, Şili, Saint Lucia, Peru ve Papua Yeni Gine' de görülmüştür.

6- Salmonellozis (28 Nisan 2016 - Amerika Birleşik Devletleri) *Salmonella*, 125 yılı aşkın bir süredir insanlarda hastalığa neden olduğu bilinen bir bakteridir. *Salmonella*, yaygın ve geniş bir alanda görülebilen gıda kaynaklı hastalıklardan biridir. Her yıl dünya çapında on milyonlarca insan vakası meydana gelir.

Salmonellozis vakalarının çoğu hafiftir, ancak bazen ölümcül seyredebilmektedir. Hastalığın şiddeti, konakçı faktörlerine ve *Salmonella* suşuna bağlıdır. *Salmonella*'ya karşı önleyici tedbir olarak, "iyi pişirme" gibi temel gıda hijyen uygulamaları tavsiye edilir. Çocuklar *Salmonella* enfeksiyonu için yüksek risk altındadır. *Salmonella* enfeksiyonu, 5 yaş altındaki çocuklarda diğer yaş gruplarına göre daha yüksek oranda görülmektedir (11,12). *Salmonella*, 2016 yılında sadece Amerika Birleşik Devletleri'nde görülmüştür.

7- Oropouche virüs Hastalığı (3 Haziran 2016 – Peru) Oropouche virüs, Oropouche Ateş'e neden olur. İnsanlara, *Culicoides paraensis* cinsi sineğin ısırması ile bulaşır. İnsandan insana virüsün doğrudan bulaşının olmadığı rapor edilmiştir. Bugüne kadar hiçbir ölüm olmamıştır ve tüm olgular semptomatik tedavi sonrasında iyileşmiştir (13). Oropouche virüs hastalığı, 2016 yılında sadece Peru'da görülmüştür.

8- Kuş gribi (8 Haziran 2016 – Çin) Avian influenza A (Kuş gribi) virüslerinin önde gelen üç alt tipinden biri olan influenza A H5'in, kuşları ve insanları enfekte ettiği bilinmektedir. H5 virüsün bilinen dokuz alt tipi (H5N1, H5N2, H5N3, H5N4, H5N5, H5N6, H5N7, H5N8 ve H5N9) vardır. Dünya çapında yabani kuşlar ve kümes hayvanlarından çok sayıda düşük patojenik H5 virüsü tespit edilmiştir. Ancak bazen yüksek derecede patojenik olan H5 virüsleri de tespit edilmiştir. Asya kökenli yüksek patojenik avian influenza A(H5N1) virüsü gibi, sporadik H5 virüsleri, 2016 yılında Asya ve Orta Doğu'da kümes hayvanları arasında 16 ülkeden rapor edilmiştir. İnsanlarda Kuş gribi için, primer risk faktörü enfekte canlı veya ölü hayvan ya da kirli ortamlarla doğrudan ya da dolaylı olarak temas etmektir. Avian İnfluenza A (H5N6) Virüs, genellikle şiddetli pnömoni ile seyreder ve dünya çapında yaklaşık % 60 fatalite ile

sonuçlanır (14,15). İnsanlarda Avian İnfluenza A (H5N6) Virüs ve Avian İnfluenza A (H7N9) Virüs Enfeksiyonu 2016 yılında Çin’de görülmüştür.

9- Lassa Ateşi (13 Haziran 2016 – Benin) Lassa ateşi, Arenavirüs ailesinden olan Lassa virüsün sebep olduğu akut viral hemorajik ateş hastalığıdır. Lassa virüsü kemirgenlerin (Mastomys rats) idrar veya dışkısı ile kirlenmiş yiyecek ya da ev eşyalarına temas yoluyla insanlara bulaşır. Lassa virüsü, Lassa ateşi ile enfekte bir kişinin kan, idrar, dışkı ya da diğer vücut salgıları ile doğrudan temas yoluyla insandan insana bulaşır. İnsanlar arasında hava yoluyla yayılmasını destekleyen hiçbir epidemiyolojik kanıt yoktur. Lassa virüsünün cinsel yolla da bulaştığı rapor edilmiştir. Hastalığın genel toplumda vakada ölüm oranı % 1'dir. Lassa ateşinin ağır vakaları nedeniyle hastanede yatan hastalarda gözlenen vaka-ölüm oranı ise % 15'dir (16,17). Lassa Ateşi, 2016 yılında Nijerya, Benin, Togo, Almanya, İsveç ve Liberya’da görülmüştür.

10- Sarı Humma (14 Haziran 2016 – Angola) Sarı humma, enfekte sivrisinekler tarafından taşınan bir akut viral hemorajik ateş hastalığıdır. Adı "sarı" bazı hastaları etkileyen sarılık anlamına gelir. Sarı humma virüsü, Flavivirüs cinsine bağlı bir Arbovirüs’dür. Hastalık enfekte Aedes ve Haemogogus türüne ait, sivrisinekler tarafından iletilir. Sivrisinekler enfekte primatlardan (insan veya insan dışı) virüsü alırlar. Az sayıda hastada şiddetli hastalık belirtileri görülebilir ve bunların yaklaşık yarısı 7 ila 10 gün içinde ölür(18,19). Sarı Humma, 2016 yılında Angola, Çin, Kenya, Demokratik Kongo Cumhuriyeti ve Uganda’ da görülmüştür.

11- Enterohemorrhagic Escherichia coli’ye bağlı Hastalıklar (20 Temmuz 2016 - Birleşik Krallık) Enterohaemorrhagic E. coli (EHEC) ciddi gıda kaynaklı hastalığa neden olan bir bakteridir. EHEC

salgınlarında öncelikli kaynaklar arasında çiğ veya az pişmiş kıyma ürünleri, çiğ süt ve sebzelerin fekal kontaminasyonu bulunmaktadır. Çoğu durumda hastalık kendini sınırlar ancak, özellikle de küçük çocuklar ve yaşlılarda, Hemolitik Üremik Sendrom (HUS) de dahil olmak üzere yaşamı tehdit eden bir hastalığa neden olabilir. EHEC ısıya duyarlıdır. Evde yemek hazırlarken, "iyi pişirme" gibi temel gıda hijyen uygulamalarına dikkat edilmelidir (20,21). Enterohemorrhagic Escherichia coli’ye bağlı hastalıklar, 2016 yılında sadece Birleşik Krallık’da görülmüştür.

12- Rift Vadisi Ateşi (2 Ağustos 2016 – Çin) Rift Vadisi Ateşi (RVF) etkeni, Bunyaviridae ailesinin beş üyesinden biri olan Phlebovirus’dur. Virüs, ilk olarak 1931 yılında Kenya Rift Vadisi’nde bir çiftlikte koyunlar arasında bir salgın soruşturması sırasında tespit edilmiştir. Rift Vadisi Ateşi (RVF) öncelikle hayvanları enfekte eder, ancak insanları enfekte etme özelliğine de sahip bir viral zoonozdur. Enfeksiyon etkeni, hayvanlarda ve insanlarda ciddi hastalığa neden olabilir. İnsanlarda enfeksiyonların büyük çoğunluğu enfekte hayvanların kan veya organlarıyla doğrudan ya da dolaylı olarak temas sonucu ortaya çıkar. İnsanlar, RVF virüsü ile enfekte sivrisineklerin ısırıkları ile etkeni alırlar. Henüz, RVF'nin insandan insana bulaştığına dair kanıt bulunmamaktadır. RVF virüsü ile enfekte insanların yaklaşık %1’i ölmektedir (22,23). Rift Vadisi Ateşi, 2016 yılında sadece Çin’de görülmüştür.

13- Chikungunya Hastalığı (9 Ağustos 2016 - Kenya) Chikungunya, enfekte sivrisinekler tarafından insanlara bulaşan bir virüs hastalığıdır. En sık olarak, Aedes aegypti ve Aedes albopictus cinsi sivrisinekler vektör olarak rol oynar. Sivrisinek üreme alanlarının insanların yaşam alanlarına yakınlığı Chikungunya için önemli bir risk faktörüdür. Chikungunya hastalığı için kesin tedavi

yoktur. Hastalığın tedavisi sadece semptomatiktir (24,25). Chikungunya, 2016 yılında Arjantin, Amerika Birleşik Devletleri ve Kenya'da görülmüştür.

14- Orta Doğu Solunum Sendromu (MERS) (26 Ağustos 2016 - Tayland) Orta Doğu Solunum Sendromu (MERS), yeni bir coronavirüsün Middle East Respiratory Syndrome Coronavirus (MERS-CoV) neden olduğu viral solunum yolu hastalığıdır. MERS-CoV'un, diğer koronavirüsler gibi, hasta kişinin solunum yolu salgıları ile yayıldığı düşünülmektedir. Ancak, virüsün kesin yayılma yolu halen iyi

anlaşılmamıştır. MERS insan vakalarının çoğunluğu insandan insana enfeksiyonun geçmesine bağlanmıştır, ancak develerin MERS-CoV için önemli bir rezervuar olması nedeniyle insanlarda MERS enfeksiyonunun hayvan kaynaklı olması muhtemeldir. Virüsün bulaşmasında devenin kesin rolü ve bulaşma yolu tam olarak bilinmemektedir. Virüs insandan insana yakın temas olmadıkça kolayca geçemez. MERS ile bildirilen hastaların yaklaşık % 36'sı ölmüştür (26,27). MERS-CoV, 2016 yılında Suudi Arabistan, Umman, Birleşik Arap Emirlikleri, Tayland, Katar ve Bahreyn'de görülmüştür.

KAYNAKLAR

- 1) WORLD HEALTH ORGANİZATİON(WHO). Poliovirus. <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs114/en/>. Ulaşım tarihi: 1 Eylül 2016.
- 2) CENTERS FOR DİSEASE CONTROL AND PREVENTİON(CDC). Poliovirus. <http://www.cdc.gov/polio/>. Ulaşım tarihi: 1 Eylül 2016.
- 3) CENTERS FOR DİSEASE CONTROL AND PREVENTİON(CDC). Dengue Fever. <http://www.cdc.gov/dengue/epidemiology/index.htm>. Ulaşım tarihi: 1 Eylül 2016.
- 4) WORLD HEALTH ORGANİZATİON(WHO). Dengue Fever. <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs117/en/>. Ulaşım tarihi: 1 Eylül 2016.
- 5) CENTERS FOR DİSEASE CONTROL AND PREVENTİON(CDC). Elizabethkingia. <http://www.cdc.gov/elizabethkingia/about/index.html>. Ulaşım tarihi: 1 Eylül 2016.
- 6) WORLD HEALTH ORGANİZATİON(WHO). Elizabethkingia. <http://www.who.int/csr/don/21-april-2016-elizabethkingia-usa/en/>. Ulaşım tarihi: 1 Eylül 2016.
- 7) WORLD HEALTH ORGANİZATİON(WHO). Cholerae. <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs107/en/>. Ulaşım tarihi: 1 Eylül 2016.
- 8) CENTERS FOR DİSEASE CONTROL AND PREVENTİON(CDC). Cholerae. <http://www.cdc.gov/cholera/index.html>. Ulaşım tarihi: 1 Eylül 2016.

- 9) WORLD HEALTH ORGANİZATİON(WHO). Zika virüs. <http://www.who.int/topics/zika/en/>. Ulaşım tarihi: 1 Eylül 2016.
- 10)CENTERS FOR DİSEASE CONTROL AND PREVENTİON(CDC). Zika virüs. <http://www.cdc.gov/zika/index.html>. Ulaşım tarihi: 1 Eylül 2016.
- 11) WORLD HEALTH ORGANİZATİON(WHO). Salmonella. <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs139/en/>. Ulaşım tarihi: 1 Eylül 2016.
- 12) CENTERS FOR DİSEASE CONTROL AND PREVENTİON(CDC). Salmonella. <http://www.cdc.gov/salmonella/general/index.html>. Ulaşım tarihi: 1 Eylül 2016.
- 13) WORLD HEALTH ORGANİZATİON(WHO). Oropouche. <http://www.who.int/csr/don/03-june-2016-oropouche-peru/en/>. Ulaşım tarihi: 1 Eylül 2016.
- 14) CENTERS FOR DİSEASE CONTROL AND PREVENTİON(CDC). Avian İnfluenza A (H5N6) virüs. <http://www.cdc.gov/flu/avianflu/influenza-a-virus-subtypes.htm>. Ulaşım tarihi: 1 Eylül 2016.
- 15) WORLD HEALTH ORGANİZATİON(WHO). Avian İnfluenza A (H5N6) virüs. <http://www.who.int/csr/don/archive/year/2016/en/>. Ulaşım tarihi: 1 Eylül 2016.
- 16) CENTERS FOR DİSEASE CONTROL AND PREVENTİON(CDC). Lassa Fever. <http://www.cdc.gov/vhf/lassa/>. Ulaşım tarihi: 1 Eylül 2016.

17) WORLD HEALTH ORGANİZATİON(WHO).
Lassa Fever.
<http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs179/en/>. Ulaşım tarihi: 1 Eylül 2016.

18) CENTERS FOR DİSEASE CONTROL AND PREVENTİON(CDC). Yellow Fever.
<http://www.cdc.gov/yellowfever/transmission/index.html>. Ulaşım tarihi: 1 Eylül 2016.

19) WORLD HEALTH ORGANİZATİON(WHO).
Yellow Fever.
<http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs100/en/>. Ulaşım tarihi: 1 Eylül 2016.

20) CENTERS FOR DİSEASE CONTROL AND PREVENTİON(CDC). Enterohemorrhagic Escherichia coli.
<http://www.cdc.gov/ecoli/general/index.html#what-are-shiga-toxin>. Ulaşım tarihi: 1 Eylül 2016.

21) WORLD HEALTH ORGANİZATİON(WHO).
Enterohemorrhagic Escherichia coli.
<http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs125/en/>. Ulaşım tarihi: 1 Eylül 2016.

22) CENTERS FOR DİSEASE CONTROL AND PREVENTİON(CDC). Rift Vadisi humması.

<http://www.cdc.gov/vhf/ryf/>. Ulaşım tarihi: 1 Eylül 2016.

23) WORLD HEALTH ORGANİZATİON(WHO).Rift Vadisi humması.
<http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs207/en/>. Ulaşım tarihi: 1 Eylül 2016.

24) CENTERS FOR DİSEASE CONTROL AND PREVENTİON(CDC). Chikungunya
<http://www.cdc.gov/chikungunya/>. Ulaşım tarihi: 1 Eylül 2016.

25) WORLD HEALTH ORGANİZATİON(WHO).
Chikungunya.
<http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs327/en/>. Ulaşım tarihi: 1 Eylül 2016.

26)WORLD HEALTH ORGANİZATİON(WHO).
Middle East respiratory syndrome coronavirus (MERS-CoV).
<http://www.who.int/mediacentre/factsheets/mers-cov/en/>. Ulaşım tarihi: 1 Eylül 2016.

27) CENTERS FOR DİSEASE CONTROL AND PREVENTİON(CDC). Middle East respiratory syndrome coronavirus (MERS-CoV).
<http://www.cdc.gov/coronavirus/mers/about/index.html>. Ulaşım tarihi: 1 Eylül 2016.